

Olje -og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Sendt pr epost til postmottak@oed.dep.no

Deres ref. 19/133

Vår dato: 29.06.2020

Høring – Endringer i energiloven om funksjonelt skille for nettforetak

Distriktsenergi representerer mer enn halvparten av landets energiverk og de foreslåtte endringene i energiloven om funksjonelt skille for nettforetak, er dermed av stor betydning for våre medlemmer. Nedenfor følger vår høringsuttalelse til endringer i energiloven om funksjonelt skille for nettforetak.

Departementet foreslår endringer i kravet til det funksjonelle skillet for nettforetak, ved at kravet skal gjelde for nettforetak, som har flere enn 10 000 kunder, og ikke for de nettselskapene som har færre enn 10 000 kunder. Endringen foreslås gjeldende fra 1.1 2021.

Kravet til det funksjonelle skillet gjenspeiler fortidens behov

Distriktsenergi har helt siden Reiten i sin rapport fra 2014 foreslo et krav til et funksjonelt skille, stilt seg sterkt kritisk til dette kravet. Kravet er formelt begrunnet i et ønske om økt nøytralitet. Det er de siste årene kommet en rekke andre regelendringer som skal sikre at nettselskapene skal opptre nøytralt, samtidig som at bransjen siden forslaget kom i 2014 har utviklet seg i rekordfart. Det som kunne se ut som hensiktsmessige regelendringer når Reiten-rapporten kom, passer ikke nødvendigvis i 2020. Kravet til det funksjonelle skillet er et eksempel på dette. En endret kraftbransje og en rekke nye regler som skal sikre selskapenes nøytralitet har forsterket vår oppfatning ytterligere om at et krav til det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og sterkt byråkratiserende.

Kravet til det funksjonelle skillet medfører en større byrde jo mindre selskapet er

Det er en kjensgjerning og heller ikke bestridt at kravet til det funksjonelle skille med de ulemper dette innebærer, medfører en større byrde jo mindre selskapet er. For de største selskapene er ulempene knapt nok tilstedeværende, mens for de mindre selskapene kan kravet være tilnærmet ødeleggende. Fordelene i ett mindre selskap med klare og enkle beslutningsprosesser og lite byråkrati spises opp av fordyrende og byråkratiserende

beslutningsprosesser. Gjennom kravet til det funksjonelle skille oppnår man flere styrever, flere ledere, økte kostnader og økt byråkrati. For et lite selskap blir de økonomiske konsekvensene av disse grepene større enn i et stort og det vil få tilsvarende negative effekter på selskapenes effektivitetsberegning i DEA-modellen og dermed på selskapenes inntektgrunnlag.

Anførselen fra enkelte større selskaper om at det er rettferdig med et krav til funksjonelt skille for alle, er således et svært dårlig argument, tatt i betraktning av at et slikt krav slår svært ulikt ut for mindre og større selskaper.

Kravet til det funksjonelle skillet spenner bein på deler av kraftbransjen

Det synes ikke å være bestridt, at den underliggende begrunnelsen for å opprettholde et slikt krav, er en viten om at kravene gjør det vanskelig for mindre nettselskaper å drive effektivt, og på den måten tvinge disse inn i folden på større energiverk lokalisert i de store byene i Norge. Det var da heller ikke bestridt fra Reitens side da rapporten kom at, forslagene skulle bidra til færre selskaper i Norge. Dette var også en del av premissene for debatten i Stortinget i 2018 når anmodningsvedtaket på 30 000 kunder ble vedtatt. Også i OEDs høringsnotat, som følger saken i dag, ser vi at dette poenget vektlegges. Det står å lese;

«Det er en risiko for at en størrelsesgrense for funksjonelt skille kan gi insentiver til strategiske tilpasninger. De små nettselskapene kan få insentiv til å holde seg under 10 000 kunder, noe som igjen kan bli en barriere mot sammenslåing av to eller flere nettselskaper som i dag har under 10 000 nettkunder. På den annen side vil denne grensen ikke påvirke insentivene hos selskaper som allerede har over 10 000 nettkunder til oppkjøp av andre nettselskaper».

Det er heller ingen tvil om at forliket i Granavoldenerklæringen etter KrFs inntreden i regjeringen, der innslagspunktet ble redusert fra 30 000 kunder til 10 000 kunder etter anmodning fra Frp, var politisk begrunnet med ønske om færre nettselskaper. Det er da også forliket i Granavoldenerklæringen, som er grunnlaget for at det er 10 000 kunder som legges til grunn og foreslås som innslagspunkt i denne høringen.

Det er for Distriktsenergi vanskelig å forstå og akseptere at det er et rådende ønske om å spenne bein på deler av kraftnæringen, som er den næringen vi finner tilstede over hele landet med de ringvirkninger dette innebærer for lokalsamfunnet med hensyn til arbeidsplasser og inntekter. Kraftnæringen, herunder landets nettselskaper er uomtvistelig viktig for Distrikts-Norge og landets lokalsamfunn. Det samme gjelder landets nettselskaper.

Vi vet at de lokale energiverkene sikrer arbeidsplasser i Distrikts-Norge og vi vet at de lokale energiverkene er gjennomgående de beste på leveringskvalitet. Mange av de lokale energiverkene er også supereffektive. Fra enkelte hold har det blitt stilt spørsmål ved om disse selskapene har tilstrekkelig innovasjonsevne og innovasjonskraft for å henge med fremover. I Distriktsenergi deler vi ut en innovasjonspris til det selskapet som er lengst fremme på dette området siste år. Det vi ser er at utviklingen i enkelte selskaper er

formidabel. I år var det Ren Røros som stakk av med denne prisen i sterk konkurranse med Sodvin, Sognekraft, Hallingdal kraftnett og Kragerø energi. Ingen av disse selskapene ser verdien av kravet til det funksjonelle skillet, men opplever kravet mest som byråkratiserende og fordyrende. <https://bit.ly/2NJhTTf> Arnt Sollie, administrerende direktør i Ren Røros trakk da også fram som en underliggende årsak til deres suksess i innovasjonsarbeidet betydningen av å kunne involverer hele organisasjonen, uttalt blant annet til lokalavisen, Fjell Ljom 25. juni 2020 <https://fjell-ljom.no/nyheter/roros/vant-innovasjonspris/19.1607>

Det er ingen som vet hvilke selskaper som finner plassen sin i framtidens nett-Norge, ei heller norske politikere eller byråkrater

Det er Distriktsenergis uærbødige påstand at landets stortingspolitikere skal være svært varsom med å på forhånd gjøre seg opp en mening om hvilke selskaper som har livets rett fremover, og utforme et regelverk som spenner bein på de selskapene som ikke stemmer inn i denne virkelighetsforståelsen. Vi tar neppe feil med en påstand om at disse fem nevnte selskapene som er svært gode på innovasjon og gode tilretteleggere for framtidens energiforsyning ikke er med på listen over selskaper som fusjonskåte politikere ønsker å beholde, med sin generelle tilnærming om at stort er best. Det er ingen som vet hvilke selskaper som finner plassen sin i framtidens nett-Norge, ei heller norske politikere eller byråkrater. Derfor vil vi anmode på det sterkeste å droppe et regelverk som er med på å underbygge en tilnærming om at noen har en evne til å se inn i glasskulen som ingen andre har. Dropp ett regelverk som spenner bein på noen og på den måten favoriserer andre er vår innstendige oppfordring. La det være opp til selskapenes eiere som i all hovedsak er kommuner, fylkeskommuner og kundene og ta stilling til viktige beslutninger i selskapet om selskapets fremtid.

Den foreslåtte grensen på 10 000 kunder er et resultat av en politisk hestehandel – i motsetning til grensen på 30 000 kunder som ble vedtatt og grundig behandlet i Stortinget i 2018

Distriktsenergi har stilt seg svært undrende til at Norge som eneste land i Europa, har bestemt seg for å innføre et krav til det funksjonelle skillet for selskaper med færre enn 100 000 kunder. Årsaken til at EU ikke innfører et slikt krav for selskaper med færre enn 100 000 kunder, er at for disse selskapene vil et slikt krav være mer tyngende og byråkratiserende enn de fordeler et slikt krav eventuelt måtte medføre. Det er underlig at disse sterkt faglige synspunktene ikke er rådende i Norge.

I høringsdokumentet foreslås det et unntak for de selskapene som har færre enn 10 000 kunder. Etter vår oppfatning burde Norge lagt seg på EUs nivå på 100 000 kunder. Likevel erkjenner vi at diskusjonen om 100 000 kunder synes vanskelig å få gjennomslag for i Norge i og med diskusjonen som ble tatt i forbindelse med Stortingets anmodningsvedtak i 2018, der Stortinget etter en bred behandling valgte å legge seg på 30 000 kunder. Det var en omfattende og en reell behandling av spørsmålet om det funksjonelle skillet om hvor kravet burde slå inn. Vi mener at en nå bør legge seg på 30 000 kunder tilsvarende den grensen Stortinget la seg på i 2018. Stortinget har aldri behandlet en grense på 10 000 kunder. Den grensen ble satt i en hestehandel i regjeringsforhandlingene med KrF på Granavolden.

30 000 kunder er et bedre utgangspunkt for effektiv nettdrift i Norge enn den foreslåtte grensen på 10 000 kunder

Det er en omforent oppfatning om at konsekvensene gjennom økte kostnader og et økt byråkrati reduseres jo høyere grensen for antall kunder legges. 30 000 kunder er således et bedre utgangspunkt for effektiv nettdrift i Norge enn 10 000-grensen er.

Nye regler for å sikre nettselskapenes nøytralitet etter 2014

Det er gjort en rekke endringer for å sikre nettselskapenes nøytralitet siden forslaget om et krav til det funksjonelle skillet ble lansert av Reitenutvalget i 2014.

Listen er lang og vi nevner følgende:

- Krav til selskapsmessig skille.
- Krav til deling av kundedatabaser mellom nett og kraft.
- Etableringen av Elhuben.
- Nye forskrifter til konserninterne kjøp.
- Energilovforskriften; Nye forskrifter for bruk av overskuddskapasitet for nettselskapet.
- Energilovforskriften; Ny presisering av plikten til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden.
- Energilovforskriften; Nye vilkår for samarbeid om felles driftssentral mellom nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet.
- Energilovforskriften; Salg av fiberkapasitet engros. Nettselskap skal ikke bygge opp egen fiberkapasitet med formål om å selge eller leie denne ut. Salg av fiberkapasitet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår.
- Energilovforskriften; Ny bestemmelse om markedsføring av nettselskap. For å sikre at nettselskap opptrer nøytralt i forbindelse med markedsføring og kommunikasjon foreslår NVE en bestemmelse som regulerer dette. Hensikten bak endringen er å redusere forvirringen som oppstår hos sluttbruker når nettselskapet har samme navn som andre foretak i konsernet, og kraftleverandører generelt.
- Innstramminger (som fremmer nøytralitet) i DEA modellen som måler effektiviteten i nettselskapene.
- Innføring av hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på noen av de nye bestemmelsene.
- Innstramming av insentiver til kostnadseffektivitet for nettselskaper. Det er bestemt at reguleringsmodellen strammes inn i 2023 (økt vektning av kostnadsnormene) som vil gjøre det vanskelig å ikke drifte nettselskapet kostnadseffektivt.
- Regnskapsmessig skille er på plass, som gir økt transparens.
- Myndighetene bruker ressurser på tilsyn for å sikre at kostnader er ført riktig (revisorgodkjent).

Det er vår klare overbevisning at et krav til det funksjonelle skillet i tillegg til kravene som fremkommer på listen over ikke utgjør noen forskjell i retning mer nøytrale nettselskaper. Kravet innebærer kun mer heft, mer utgifter og økt byråkrati.

Det er også slik at flere ledende økonomer stilte seg kritiske til forslaget og påberopte seg at myndighetene her grep inn i selskapenes styringsrett og at selskapet ikke lenger vil stå fritt til å disponere sine ressurser optimalt. Dette ble blant annet tatt opp av BDO-økonomene Morten Thuve og Stian Kjeversrud i en kronikk referert til her <https://bit.ly/2VbC1kR> . Det forhold at en ikke får disponert sine ressurser optimalt er et av de hensyn som åpenbart treffer et mindre selskap hardere enn et større selskap.

Vi finner det også verdt å nevne at Reiten til Distriktsenergi (den gang Defo) uttalte seg om Reitenrapporten på følgende måte, en tid etter at en jobbet med implementeringen av deler av regelverket foreslått i rapporten fra myndighetens side; <https://bit.ly/3emAT5s>

– «Dere i Defo presenterte glitrende eksempler på at loven ikke bør tolkes for bokstavelig. Dere gjorde det rette ved å ta med medlemmer i møtene som selv har skoene på, og på den måten synliggjøre at det er et langt land med forskjellige og komplekse utfordringer. Og når overgangstiden er over vil sikkert lovteksten tilpasse seg, og noen aktører vil kunne slippe unna visse reguleringer. Vi forventet ikke at alle skulle med».

Etter vårt syn er det verdt for lovgiver å reflektere over denne tilnærmingen fra Reiten som tross alt sto ansvarlig for den rapporten som foreslo et krav til det funksjonelle skillet første gang og som det foreslåtte regelverket lener seg på i sin begrunnelse.

Foruten å foreslå å sette grensen for kravet til det funksjonelle skillet til 10 000 kunder foreslås det også at energilovens § 4-1 annet ledd nr. 10 oppheves.

Distriktsenergi stiller seg positive til denne justeringen og støtter departementets begrunnelse om at bestemmelsen nå er overflødig og dermed bør oppheves.

Konklusjon:

Distriktsenergi mener at kravet til det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. Vi anmoder om at en legger seg på kravet tilsvarende 100 000 kunder som i EU, alternativt bør en legge seg på 30 000 kunder, som gjenspeiler Stortingets anmodningsvedtak i 2018.

Distriktsenergi støtter den foreslåtte opphevelsen av energilovens § 4-1 annet ledd nr. 10.

Vennlig hilsen

Distriktsenergi.

Knut Lockert
daglig leder